МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Львівський національний університет імені Івана Франка

Кафедра безпеки життєдіяльності

Затверджено

на засіданні кафедри безпеки життєдіяльності

(протокол № 9/21 від "30" серпня 2021 р.)

Завідувач кафедри З. М. Яремко

Силабус

з навчальної дисципліни «Охорона праці», що викладається в межах:

- **освітньої програми «Психологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів з спеціальності 053 Психологія.**

2018 рік вступу

Львів 2021

Силабус дисципліни “Охорона праці”

Назва курсу	Охорона праці
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет ім. Івана Франка м. Львів, вул. Дорошенка, 41.
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Кафедра безпеки життєдіяльності вул. Дорошенка, 41, каб. 97–99 (3-й поверх) тел.: +38-032-239-46-16 (завідувач кафедри) тел.: +38-032-239-45-47 (викладачі) e-mail: life.safety.dep@lnu.edu.ua www: http://www.lnu.edu.ua/life-safety/
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	05 Соціальні та поведінкові науки, 053 Психологія
Викладачі курсу	Петришин Р.С., канд. хім. наук, доцент, Кіт Л.Я., канд. біол. наук, асистент;; Третяк О.І., асистент.
Контактна інформація викладачів	roman.petryshyn@lnu.edu.ua https://www.lnu.edu.ua/life-safety/about/people/petryshyn-roman-stepanovych/ lyubov.kit@lnu.edu.ua https://www.lnu.edu.ua/life-safety/about/people/kit-lyubov-yaroslavivna/ oksana.tretyak@lnu.edu.ua https://www.lnu.edu.ua/life-safety/about/people/tretyak-oksana-ivanivna/
Консультації по курсу відбуваються	Вівторок, п’ята пара 15.05-16.25
Сторінка курсу	Програма курсу: https://www.lnu.edu.ua/life-safety/study/programs/filosofskyj-fakultet/ Матеріали для вивчення курсу можна знайти за адресою: https://www.lnu.edu.ua/life-safety/study-materials/.
Інформація про курс	Вивчення дисципліни забезпечує формування працеохоронних компетентностей ефективного управління охороною праці на основі визнання пріоритету життя і здоров’я працівників над результатами виробничої діяльності та з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу і міжнародного досвіду. Набуті компетентності спрямовуються на покращення умов праці на робочому місці з метою збереження здоров’я і працездатності працівників під час професійної діяльності та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та особисту безпеку.
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Охорона праці» є нормативною дисципліною, яка викладається в першому семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Програма дисципліни розроблена відповідно до вимог нормативно-правових документів з питань охорони праці і передбачає її вивчення за двома змістовними модулями.
Мета та цілі курсу	Мета вивчення дисципліни “Охорона праці” – це працеохоронні компетентності ефективного управління охороною праці на основі визнання пріоритету життя і здоров’я працівників над результатами виробничої діяльності та з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу і міжнародного досвіду. Основне завдання вивчення дисципліни полягає у формуванні інтегрованої здатності використовувати набуті компетентності для

	оздоровлення умов праці на робочому місці з метою збереження здоров'я і працездатності працівників під час професійної діяльності та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та особисту безпеку. Вивчення дисципліни також сприятиме формуванню таких загальних компетентностей, як здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, у вирішенні конкретних проблем; здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології; здатність до пошуку інформації з різних джерел, самостійного опрацювання та критичного аналізу; здатність приймати обґрунтовані рішення; здатність працювати в команді; здатність усвідомлювати значущість загальнолюдських цінностей та етичних норм; здатність діяти із соціальною відповідальністю та громадською свідомістю; здатність розуміти основні принципи буття людини, природи та суспільства; здійснювати безпечну професійну діяльність з дотриманням норм здорового способу життя.
Література для вивчення дисципліни	**Базова:** 1.Охорона праці [З.М. Яремко, С.В. Тимошук, С.В. Писаревська та ін.:]; за ред. З.М. Яремка. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. – 430 с. 2. Протоєрейський О.С, Запорожець О.І. Охорона праці в галузі: Навч. посіб. – К.: Книжкове вид-во НАУ, 2005. – 268 с. 3. Гогіташвілі Г.Г., Карчевські Є.-Т., Лапін В.М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 367 с. **Допоміжна:** 1. Основи охорони праці / [В.В. Березуцький, Т.С. Бондаренко, Г.Г. Валенко та ін.:]; за ред. В.В. Березуцького. – Х.: Факт, 2005. – 480 с. 2. Крушельницька Я.В.Фізіологія і психологія праці. – К.: КНЕУ, 2000. – 232с. 3. Охорона праці (практикум): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. – Львів: Тріада плюс, 2011 – 436 с. 4. Охорона праці та промислова безпека: Навч. посіб. /К. Н. Ткачук, В. В. Зацарний, Р. В., Сабарно, С. Ф. Каштанов, Л. О. Мітюк, Л. Д. Третьякова, К. К.Ткачук, А. В. Чадюк. За ред. К. Н. Ткачука і В. В. Зацарного. – К.,2009 – 454 с. **Інформаційні ресурси Інтернет-мережі:** 1. http://www.lnu.edu.ua/life-safety/ – Сайт кафедри безпеки життєдіяльності. 2. http://www.dnop.gov.ua – Офіційний сайт Державної служби України з питань праці. 3. http://www.mon.gov.ua – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. 4. http://www.mns.gov.ua – Офіційний сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій. 5. http://www.social.org.ua – Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України. 6. http://portal.rada.gov.ua – Офіційний сайт Верховної Ради України.

Тривалість курсу	Один семестр - 7
Обсяг курсу	36 годин аудиторних занять, з них 24 години лекцій, 12 годин практичних занять та 54 години самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:** • законодавчі та нормативно-правові документи з безпеки та гігієни праці на робочому місці для успішного виконання професійних та управлінських функцій; • систему головних організаційних і технічних заходів, направлених на підвищення рівня безпеки та гігієни праці на робочому місці; • сучасні підходи до аналізу ризиків професійної діяльності, загроз і небезпек на робочих місцях та об'єктах господарської діяльності; **вміти:** • організувати діяльність трудового колективу з обов'язковим врахуванням вимог законодавства з питань охорони праці, забезпечивши раціональний розподіл обов'язків і повноважень з вирішення питань безпеки та гігієни праці на робочому місці та постійний контроль за їхнім виконанням; • впровадити головні організаційні і технічні заходи, направлені на підвищення рівня безпеки та гігієни праці на робочому місці з метою усунення причин нещасних випадків та професійних захворювань; • організувати вивчення професійних (виробничих) ризиків та забезпечити підготовку адекватних заходів щодо їхнього зниження шляхом впровадження досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду. **ЗК 10.** Навички підтримувати загальний рівень фізичної активності й здоров'я для ведення активної соціальної та професійної діяльності. **ФК 11.** Здатність брати на себе соціальну відповідальність за результати прийняття стратегічних рішень. **ПРН 8.** Вміння адекватно застосовувати математичні методи та робити математично і психологічно грамотну інтерпретацію отриманих статистичних результатів; здатність вдосконалювати навички та розширювати застосування математико-статистичних методів ЕОМ у фаховій психологічній діяльності. **ПРН 21.** Знання основних джерел небезпек та способів оцінки ризику; вміння визначати фактори, що обумовлюють можливість людини протистояти небезпеці, прогнозувати поведінку людини у небезпечній ситуації; вміння надавати першу необхідну допомогу у небезпечній ситуації; комунікативні вміння, необхідні для попередження виникнення паніки серед працівників в умовах надзвичайних ситуацій.
Ключові слова	Виробничий травматизм, коефіцієнт частоти травматизму, коефіцієнт важкості травматизму, управління ризиком, страхування від нещасного випадку, розслідування нещасних випадків, інструктаж, робоче місце, умови праці, атестація, чинники виробничого середовища.
Формат курсу	Очний /заочний
Теми	СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру, який оформляють за результатами контролю знань упродовж семестру
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін гуманітарної та соціально-економічної підготовки

Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Головними методами навчання є: • словесні методи (лекції, бесіди з елементами формування проблемних завдань); • наочні методи (мультимедійні презентації); • практичні методи (розрахункові вправи з аналізом моделей реальних ситуацій); • проблемно-пошукові (виконання завдань самостійної роботи, спрямованих на активізацію отриманих знань під час аудиторних занять та виробленню навичок самостійної пізнавальної діяльності); • електронне навчання (e-learning); • мобільне навчання (m-learning).
Необхідне обладнання	Проектор, ноутбук.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Дисципліна має два змістовні модулі, які охоплюють матеріал усіх тем. Рівень знань студентів оцінюють за 100-бальною шкалою, контролюючи якість виконання: • письмового контрольного опитування з використанням тестових технологій – 50 балів, • індивідуальних завдань на практичних заняттях упродовж семестру – 40 балів, • індивідуального науково-дослідного завдання для самостійної роботи упродовж семестру – 10 бали. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: • самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; • посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; • дотримання норм законодавства про авторське право.
Питання підсумкового опитування.	Підсумкове опитування проводять у вигляді тестів, що охоплює питання лекційних та практичних занять, а також питання, винесені на самостійне опрацювання. Завдання для контролю знань студента подані у навчальному посібнику [Яремко З.М., Тимошук С.В., Писаревська С.В., Стельмахович О.Б. Охорона праці : навч. посібник за ред. проф. З.М. Яремка. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. – 430 с.] Електронний доступ: https://www.lnu.edu.ua/life-safety/study-materials/
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

СХЕМА КУРСУ
“Охорона праці”

шифр та галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки
код та найменування спеціальності – 053 Психологія
1 семестр, філософський факультет

Вид заняття	**Кількість годин**				**СР**	**Всього**
	Ауд.	**Л**	**ПС**	**ЛР**		
К-сть годин в семестр	***36***	***24***	***12***		***58***	***90***
К-сть годин на тиждень	***2,25***	***1,5***	***0,75***		***3,35***	***5,6***

Тиж. / дата / год.	**Тема, план, короткі тези**	**Форма діяльності (заняття)**	**Література. Ресурси в інтернеті**	**Завдання, год**	**Термін виконання**
1/ 2.09/ 17^{40}	***Головні поняття охорони праці та гарантії прав громадян на охорону праці.*** Сутність процесу праці та її цінність. Об’єкт та предмет охорони праці. Головні принципи державної політики України у галузі охорони праці. Законодавство України про охорону праці. Закон України “Про охорону праці”.	Лекція	Б.1, Б.3, І.1.	Самостійна робота – 3,35 год.	День заняття
2/ 6.09/ 15^{05}	***Стан травматизму в Україні та методичні підходи до його оцінювання.*** Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном. Динаміка зміни загального та смертельного виробничого травматизму в Україні: регіональний та галузевий виміри. Порівняльний аналіз стану травматизму в Україні та світі. Методи оцінювання стану травматизму	Практичне заняття	Б.1, Б.2, І.1.	Самостійна робота – 3,35 год. Попередня підготовка до практичної роботи: динаміка зміни загального та смертельного виробничого травматизму в Україні:	День заняття

	на рівні держави та суб'єкта господарювання.				
2/ 9.09/ 17^{40}	***Головні поняття охорони праці та гарантії прав громадян на охорону праці.*** Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Охорона праці жінок, неповнолітніх, інвалідів. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці.	Лекція	Б.1, Б.2, І.1.	Самостійна робота – 3,35 год. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці.	День заняття
3/ 16.09/ 17^{40}	***Система управління охороною праці.*** Комплексна система управління охороною праці в Україні. Державне управління. Управління охороною праці власником підприємства. Навчання з питань охорони праці на суб'єкті господарювання. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці. Участь працівників в управлінні охороною праці. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі.	Лекція	Б.1, Б.2, Б.3, І.1.	Самостійна робота – 3,35 год. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі.	День заняття
4/ 20.09/ 15^{05}	***Оцінювання рівня професійного ризику за організаційним чинником забезпечення безпеки праці.*** Ризик-орієнтований підхід до управління охороною праці та оцінювання ступеня базового ризику виникнення небезпечних ситуацій на підприємстві. Визначення організаційного чинника забезпечення безпеки праці та охорони здоров'я на робочому місці: нормативні документи з охорони праці, що діють на суб'єкті господарювання та їхні кількісні оцінки, штрафні санкції та їхні кількісні оцінки. Рівні професійного ризику за організаційним чинником. Заходи щодо зменшення ризику виникнення небезпечних ситуацій та	Практи-чне заняття	Б.1, Б.2, І.1.	Самостійна робота – 3,35 год. Попередня підготовка до практичної роботи: заходи щодо зменшення ризику виникнення небезпечних ситуацій та профілактика нещасних випадків професійних захворювань і отруєнь на виробництві.	День заняття

	профілактика нещасних випадків професійних захворювань і отруєнь на виробництві.				
4/ 23.09/ 17^{40}	***Страхування від нещасних випадків на виробництві та їхнє розслідування.*** Завдання страхування від нещасного випадку. Об'єкти та суб'єкти страхування. Види страхування. Повноваження та обов'язки суб'єктів страхування від нещасних випадків. Повноваження та обов'язки фонду соціального страхування. Права та обов'язки застрахованої особи. Права та обов'язки роботодавця як страхувальника.	Лекція	Б.1, Б.2, І.1.	Самостійна робота – 3,35 год. Види страхування.	День заняття
5/ 30.09/ 17^{40}	***Страхування від нещасних випадків на виробництві та їхнє розслідування.*** Розслідування нещасних випадків на виробництві: їхні види. Організування розслідування та обов'язки роботодавця щодо розслідування нещасних випадків. Склад комісій з розслідування та їхні обов'язки. Встановлення зв'язку нещасного випадку з виробництвом.	Лекція	Б.1, Б.2, І.1.	Самостійна робота – 3,35 год. Встановлення зв'язку нещасного випадку з виробництвом.	День заняття
6/ 4.10/ 15^{05}	***Мікроклімат виробничих приміщень.*** Мікроклімат виробничих приміщень та його роль у створенні комфортних умов професійної діяльності. Чистота повітря виробничих приміщень. Обґрунтування вибору засобів підтримання оптимальних параметрів мікроклімату та належної чистоти повітря виробничих приміщень.	Практичне заняття	Б.1, Б.3, І.1.	Самостійна робота – 3,35 год. Попередня підготовка до практичної роботи: обґрунтування вибору засобів підтримання оптимальних параметрів мікроклімату та належної чистоти повітря виробничих приміщень.	День заняття
6/ 7.10/ 17^{40}	***Міжнародне співробітництво України в галузі охорони праці.*** Головні напрямки міжнародного співробітництва України в галузі охорони праці. Законодавство Європейського Союзу з питань охорони праці. Директиви Європейського Союзу	Лекція	Б.1, Б.3, І.1.	Самостійна робота – 3,35 год. Головні напрямки міжнародного співробітництва України в галузі охорони праці. Законодавство Європейського Союзу з питань охорони праці.	День заняття

	з охорони праці та їхнє впровадження в Україні. Співробітництво із Міжнародною організацією праці: конвенції та рекомендації. Стандарт SA 8000 “Соціальна відповідальність”. Міжнародний стандарт ISO 26000 “Настанова щодо соціальної відповідальності”.				
7/ 14.10/ 17^{40}	***Виробниче середовище та його чинники.*** Виробниче середовище як сукупність чинників фізичної, хімічної та біологічної природи, які діють на працівника на робочому місці. Чинники, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці. Чинники, що формують нервово-емоційне напруження під час професійної діяльності.	Лекція	Б.1, Б.3, І.1.	Самостійна робота – 3,35 год. Чинники, що формують нервово-емоційне напруження під час професійної діяльності.	День заняття
8/ 18.10/ 15^{05}	***Освітлення приміщень та його нормування.*** Освітлення приміщень: природне, штучне, суміщене. Класифікація освітлення. Нормування освітлення виробничих та адміністративних приміщень, розряди зорових робіт. Оцінювання рівня природного освітлення приміщень та забезпечення оптимального штучного освітлення. Джерела штучного освітлення, лампи і світильники.	Практи-чне заняття	Б.1, Б.2, І.1.	Самостійна робота – 3,35 год. Попередня підготовка до практичної роботи: джерела штучного освітлення, лампи і світильники.	День заняття
8/ 21.10/ 17^{40}	***Виробниче середовище та його чинники.*** Головні завдання та зміст атестації робочих місць за умовами праці. Обґрунтування класу умов праці. Державна санітарно-епідеміологічна експертиза, її основні завдання. Об’єкти державної санітарно-епідеміологічної експертизи.	Лекція	Б.1, Б.3, Д.4, І.1.	Самостійна робота – 3,35 год. Ергономічні вимоги до організування робочих місць та трудових процесів. Функціональний комфорт та психофізіологічна ціна професійної діяльності.	День заняття
9/ 28.10/ 17^{40}	***Основи фізіології праці та психології безпеки праці.*** Праця як головний вид діяльності людини: фізіолого-психологічні особливості. Фізіологічні процеси та діяльність нервової системи під час трудової діяльності.	Лекція	Б.1, Б.3, І.1.	Самостійна робота – 3,35 год. Праця як головний вид діяльності людини: фізіолого-психологічні особливості.	День заняття

10/ 1.11/ 15^{05}	***Аналіз умов праці та працездатності людини.*** Загальні підходи до оцінювання умов праці та забезпечення безпечних і здорових умов праці. Класифікація умов праці за показниками шкідливості та небезпечності чинників виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу. Інтегральний показник важкості та напруженості праці. Вплив умов праці на працездатність людини. Обґрунтування заходів щодо оздоровлення умов праці.	Практи-чне заняття	Б.1, Б.2, І.1.	Самостійна робота – 3,35 год. Попередня підготовка до практичної роботи: обґрунтування заходів щодо оздоровлення умов праці.	День заняття
10/ 4.11/ 17^{40}	***Основи фізіології праці та психології безпеки праці.*** Активізація психічних процесів людини та функціональні стани організму під час трудової діяльності. Психологія безпеки праці: психологічні причини порушення вимог безпечної праці. Адаптація працівників у трудовому процесі та мотивація безпечної праці.	Лекція	Б.1, Б.3, Д.2, І.1.	Самостійна робота – 3,35 год. Управління стресом на робочих місцях та забезпечення безпечної поведінки працівників під час професійної діяльності.	День заняття
11/ 11.11/ 17^{40}	***Основи електробезпеки та пожежної профілактики.*** Електротравматизм та основи безпеки експлуатації електрообладнання Загальні вимоги електробезпеки до технологічного обладнання та процесів. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом. Безпечна експлуатація електроустановок: організаційні, технічні та електрозахисні засоби і заходи. Аналіз пожежної небезпеки на суб'єкті господарювання. Класифікація приміщень щодо пожежної небезпеки, класифікація пожеж, обґрунтування вибору первинних засобів гасіння пожеж.	Лекція	Б.1, Б.3, Д.4, І.1.	Самостійна робота – 3,35 год. Головні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту: пожежна сигналізація, первинні засоби пожежогасіння, дії працівників у разі виникнення пожежі.	День заняття
12/	***Підсумкове заняття.***	Практи-	Б.1,	Самостійна робота – 3,35 год.	День

15.11/ 15^{05}	Аналіз проблемних питань вивчення дисципліни відповідно до освітньої програми підготовки фахівців та пошук навчально-методичних підходів підвищення ефективності формування необхідних компетентностей.	чне заняття	Б.2, І.1.	Попередня підготовка до практичної роботи:	заняття
12/ 18.11/ 17^{40}	***Актуальні проблеми охорони праці в сучасних умовах господарювання.*** Головні показники економічної ефективності працеохоронних заходів на макро- та мікроекономічному рівнях. Аналіз ефективності працеохоронних заходів на окремому суб'єкті господарювання.	Лекція	Б.1, Б.3, І.1.	Самостійна робота – 3,35 год. Ризик-орієнтований підхід до оцінювання розвитку нещасних випадків на виробництві та використання статистичної звітності та актів розслідування нещасних випадків і професійних захворювань для обґрунтування підходів щодо покращення умов праці та зменшення виробничого травматизму	День заняття